

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Татарско-Тумбарлинская основная общеобразовательная школа»
Бавлинского муниципального района Республики Татарстан

РАССМОТРЕНА на заседании ШМО учителей гуманитарного цикла МБОУ «Татарско- Тумбарлинская ООШ» протокол от « <u>29</u> » <u>08</u> 2025 года № <u>1</u> руководитель ШМО _____ /Газизова А.Н./	СОГЛАСОВАНА заместитель директора по ВР МБОУ «Татарско- Тумбарлинская ООШ» <u>Шаф</u> /Шарапова Э.Р./	УТВЕРЖДЕНА И ВВЕДЕНА ПРИКАЗОМ « <u>29</u> » <u>08</u> 2025 года № <u>42</u> директор МБОУ «Татарско- Тумбарлинская ООШ» <u>Самипуллина</u> /Р.М.Самипуллина/
---	--	--

Рабочая программа

по внеурочной деятельности «Кызыклы грамматика»

(для 6-7 классы)

учителя родного (татарского) языка и родной (татарской) литературы
Миннеахметовой Рузили Шадитовны

Принята

на заседании педагогического совета

№1 от «29» 08 2025 года

МБОУ «Татарско-Тумбарлинская
ООШ»

2025-2026 учебный год

Түгәрәк программасының максаты:

Укучыларның татар теле фәне буенча белемнәрен киңәйтү, тирәнәйтү һәм ныгыту; укучыларны татар теленең кызыклы фән булуына төшендерү.

Программаның бурычлары:

татар теленә уку фәне буларак кызыксыну үстерү;

татар теле грамматикасы буенча белем, күнекмәләр булдыру;

укучыларның сүзлек запасларын үстерү;

укучыларда татар теленә хөрмәт һәм ихтирам тәрбияләү, телнең чисталыгын, дәрәҗәсизлеген саклау, телне, халыкның рухи мирасын өйрәнүгә кызыксыну уяту;

- китап белән эшли белү культурасы тәрбияләү;
- укучыларда фикерләү культурасы, кызыксыну формалаштыру һәм үстерү.

- укучыларның фикер йөртүен һәм тапкырлыкларын үстерү;
- төрлө сүзлекләр белән эшли белүләрен үстерү;
- балаларны текст, китап белән эш итү алымнарына өйрәтү;

Укучыларның әзерлек дәрәҗәсенә таләпләр

6 нчы сыйныфта осталык һәм күнекмәләр укучыларның алдагы сыйныфларда алган осталык һәм күнекмәләренә өстәмә рәвештә, ә кайберләре берникадәр киңәйтеләп китерелә; димәк алардан да файдалана белү таләп ителә. Алар түбәндәгеләрдән гыйбарәт:
- сүзләренә фонетик яктан, төзелеш һәм сүз төркеменә мөнәсәбәт ягыннан тикшерү; ике баш кисәгә дә булган жөмлөләренә синтаксик яктан тикшерү; таныш модельләр нигезендә гади һәм кушма жөмлөләр төзү;

- аерып күрсәтелгән таныш сүзләрнең мәгънәсен аңлату; 1-5 нче сыйныфларда алган мәгълүматларга нигезләнеп, кирәкле орфограммаларны табу, сүзләрнең язылышын, тыныш билгеләренә куелышын дәлилләү; жөмлә азагында тиешле тыныш билгеләрен һәм кушма жөмлә өлешләре арасында өтер кую;

- сузык һәм тартык авазлар арасындагы аерманы аңлату; о, ы, э, я, ю, е, ё, в, к, г хәрәфләре белдергән авазларга аңлатма бирү; ул хәрәфләренә һәм шулай ук ъ, ь хәрәфләрен дәрәҗәсиз язу, охшашланып яки чиратлашып килгән авазларны язуда дәрәҗәсиз белдерү;

- татар әдәби теленә рус теле, аның аша башка телләрдән кабул ителгән сүзләренә аеру, аларның мәгънәсенә төшенү; орфографик, татар теленең аңлатмалы һәм татарча – русча сүзлекләрдән файдалана белү; фразеологик әйләнмәләрнең мәгънәсен аңлау;

- сүзгә мәгънәле кисәкләргә аеру һәм һәрберсенә аңлатма бирү, язуда шуларны шартлы билгеләр белән күрсәтү; ясалышы ягыннан сүз төрләренә аңлатма бирү, кушма сүзләренә дәрәҗәсиз язу;

-башваткычлар, табышмаклар,хикәяләр төзи белү;

Программа эчтәлегә

Бүлекләр, темалар	Кыскача эчтәлегә	Сәгать саны
Татар халкы һәм теле-	Татар халкының тарихы һәм теле турында кыскача белешмә бирү	5
Язу тарихы	Татарларда язу тарихы	2
Татар алфавиты һәм аның үзенчәлекләре	Татар алфавиты һәм аның үзенчәлекләре турында укучыларда күзаллау булдыру.	1
	Исемнәр тарихы. Гаилә кешеләренә исемнәре нәрсә аңлатуы турында сөйләшү.	3
Фонетика.Лексика	Авазлар, аларның татар телендә әйтелеш үзенчәлекләре.Фразеологизмнар, аларны бер телдән икенче телгә дәрәҗәсиз тәржемә итү.	6
Орфография	Орфографик принципнар, аларны дәрәҗәсиз куллана	2

	белү.	
Лексикография. Сүзлекләр	Сүзлекләрнең төрләре , аларны дөрес куллана белү.	2
Этимология	Этимология фәне.Сүзләрнең килеп чыгу тарихы.	1
Сүз төзелеше һәм ясалышы	Сүз төзелеше.”Сүзләр дөньясында”.Практик эш.	2
Сүз төркемнәре тарихыннан	Сүз төркемнәре тарихыннан.Исем, сыйфат, алмашлык.	3
Синтаксис иленә сәяхәт	Жөмлә төзү калыплары.Практик эш.	2
Тыныш билгеләре тарихыннан	Тыныш билгеләре тарихыннан. Тыныш билгеләренә килеп чыгышы.Практик эш.	2
Стилистика	Сөйләм культурасы.”Тапкырлар, зирәкләр” бәйгесе	3
Барлыгы		34

№	Бүлек.Тема	Сәг. саны	Уку эшчәнлегенң төп формалары	Укучыларның уку эшчәнлегә төрләрә	план	факт
1.Татар халкы һәм теле-5сәг.						
1	Нәрсә ул тел? Ул ничек барлыкка килгән? Төрки телләр.	1	Куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәү буенча инструктаж үткәрү.“Минилекция.Әңгәмә.	“Авыз күрке-тел, тел күрке-сүз”.Татар теле төрки телләрнең берсе.Татар теленең дөнья телләре арасында тоткан урыны турында мәгълүмат бирү.	2.09	
2	Тел-безнең гомерлек юлдашыбыз. Тел-көчле корал .Кешеләр ничә төрле телдә сөйләшәләр?	1	Минилекция. Әңгәмә	Телнең әһәмияте. Телне саклау буенча фикер алышу.	9.09	
3	Тел осталыгына ничек ирешергә?Тел турында халык мәкальләре.	1	Практик эш.	Тел турында халык мәкальләрен туплау, мәгънәләрен аңлату	16.09	
4	Телнең жәмгыятьтәге функцияләре турында алдынгы фикер ияләренең әйткән сүзләрен өйрәнү.	1	Әңгәмә	Телнең жәмгыятьтәге роле турында алдынгы фикер ияләренең әйткән сүзләрен өйрәнү.	23.09	
5	Татар теленең диалектлары. Телнең серен ачучы галимнәр турында.	1	Практик эш.Китап белән эш	Татар телен өйрәнүче галимнәрне өйрәнүгә кызыксыну уяту	30.09	
2.Язу тарихы-2сәг						
6	Язу турында төшенчә. Язу ни өчен кирәк? Татар халкында язу тарихы.	1	Минилекция.Әңгәмә. Практик эш.	Укучыларның фикерләүләрен үстерү.	7.10	
7	Язуның жәмгыятьтәге роле. Татарларда беренче басма китаплар	1	Чыгыш ясау. Әңгәмә.	Әңгәмәдә катнашырга теләк тудыру.	14.10	
3.Татар алфавиты һәм аның үзенчәлекләре-1сәг.						
8	Татар алфавиты һәм аның үзенчәлекләре.	1	Минилекция. Китап белән эш.	Китаптан кирәкле мәгълүматны таба һәм аңлата белү.	21.10	
4.Исемнәр тарихы-3сәг						
9	Исемнәр кайчан барлыкка килгән? Кешегә ни өчен исем кирәк? Кешегә ни өчен исем кушыла?	1	Минилекция.Әңгәмә.	Иптәшенне тыңлый һәм үз фикереңне житкерә белү.	28.10	
10	Борынгы һәм хәзерге исемнәр. Синең гаиләңдәге кешеләрнең исемнәре нәрсәне аңлата?	1	Ижади эш.Китап белән эш. Чыгыш ясау	Чыгыш ясый белү	11.11	

11	Фамилиялар һәм отчестволар кайчан барлыкка килгән?	1	Әңгәмә.Ижади эш.	Эзләнә белү күнекмәләрен үстерү.	18.11	
5.Фонетика.Лексика-бсәг						
12	Авазлар һәм хәрефләр. Фонетик уеннар. Сүз хикмәте.	1	Уеннар	Уен вакытында иптәшкәңне хөрәт итә белү	25.11	
13	Практик эш.Кроссвордлар, ребуслар төзү. Лингвистик әкият язучы.	1	Ижади эш. Кроссвордлар, ребуслар төзү.әкият язучы.	Кроссвордлар, ребуслар төзү алымнарын ныгыту.	2.12	
14	Антонимнар һәм синонимнар	1	Ижади эш.	Дәреслек белән эш итә белү.		
15	Фразеологизм. Фразеологизмнарны тәржемә итү.	1	Тәржемә итү.Сүзлекләр белән эш	Фразеологизмнарны кулланып,хикәя төзү.	9.12	
16	Мәкальләр һәм әйтемләр.Афоризмнар	1	Ижади эш	Мәкальләр һәм әйтемләр.афоризмнарның мәгънәләрен иптәшкәңнең житкәрә белү.	16.12	
17	Сүзләр тарихыннан. Тәржемәләр болай булмасын.	1	Практик эш .Тәржемә итү.	Сүзлекләрдән дәрес куллана белү.	23.12	
6. Орфография-2сәг						
18	Татар орфографиясенң принципнары.	1	Минилекция. Ижади эш. Күнегүләр эшләү.	Авыр язылышлы сүзләрнең язылышын ныгыту.	13.01	
19	Практик эш. Орфографик ярыш.Орфографик лото.Орфографик домино	1	Практик эш.Уеннар	Уеннар аша сүзләрнең дәрес язылышын ныгыту.	20.01	
7Лексикография. Сүзлекләр-2сәг.						
20	Сүзлекләрнең төрләре. Энциклопедик һәм филологик сүзлекләр.Татар теленә мөнәсәбәтле борынгы сүзлекләр.Русча-татарча сүзлекләр төзү тарихы.	1	Минилекция. Әңгәмә.Сүзлекләр белән эш.	Сүзлекләрдән дәрес куллана белү.	27.01	

21	Татар теленә алынма сүзләрнең килеп керү юллары һәм аларны куллану.	1	Ижади эш.Тәкъдим ителгән сүзләр белән хикәя төзү.	Сөйләмдә алынмалардан урынлы куллана белү.	3.02	
8.Этимология-1сәг						
22	Этимология фәне.Сүзләр каян килеп чыккан?	1	Әңгәмә.Китап белән эш.	Китап белән эш итә белү. Дөрес җавапны таба белү.	10.02	
9.Сүз төзелеше һәм ясалышы-2сәг						
23	Сүзнең мәгънәле кисәкләре.Сүз язалу чылбыры.	1	Ижади эш. Яңа сүзләр ясау	Яңа сүзләр язалу юлларын уеннар аша ныгыту.	17.02	
24	Практик эш.”Тамыр-сүзнең йөрәге”.“Сүзләр дөньясында”,”Тамырлар һәм кушымчалар” уены	1	Практик эш.Уеннар	Өйрәнгәннәрне гамәлдә куллана белү, сүзләр төзү. Бер- берең белән ярыша белү	24.02	
10.Сүз төркемнәре тарихыннан-3 сәг						
25	Сүз төркемнәре тарихыннан. Исем, сыйфат, алмашлык...	1	Минилекция. Әңгәмә.	Әңгәмәдә катнашырга теләк тудыру. Иптәшенне тыңлый белү.	3.03	
26	Уен: зийһен күнекмәләре.Башвакыч-табышмаклар.	1	Уеннар.БашваткычларТабышмаклар төзү.	Башваткычлар төзү,табышмаклар уйлап чыгару күнекмәләрен үстерү.	10.03	
27	Фигыль заманнарын беләсәңме?	1	Ижади эш.Тест. Күнегүлә рэшләү.	Дәрестә алган белемнәрен куллана белү.	17.03	
10.Синтаксис иленә сәяхәт-2 сәг						
28	Сүзләргә бәйли бел.Гади җөмлә	1	Минилекция.Әңгәмә.	Җөмләдәгә сүзләр бәйләнеше турында кагыйдәләргә иске төшерү.	7.04	
29	“Җөмлә төзү җиңелме?”		Ижади эш.Җөмлэләр, текст төзү.	Укучыларга өйрәнгән лексик, грамматик формаларны кулланып, текст төзетү	14.04	
11.Тыныш билгеләре тарихыннан 2 сәг.						
30	Тыныш билгеләре тарихыннан.Тыныш билгеләргә килеп чыгышы.	1	Чыгыш ясау.Әңгәмә.	Чыгыш ясай белү. Әңгәмәдә катнашу.	21.04	

31	Практик эш.Тыныш билгеләрен дөрес куя беләбезме?	1	Практик эш.Күнегүләр эшләү.	Тыныш билгеләренә куелышын аңлатып бирә белү.	28.04	
12. Стилистика-3сәг						
32	Стилистика. Сөйләм культурасы. Сүз-фикернең көзгесе.	1	Минилекция.Әңгәмә.	Дөрес,ачык,эзлекле,сәнгатьле,матур яңгырашлы.итепшигырь, әдәби текст үрнәкләрен уку	5.05	
33	Тапкырлар һәм зирәкләр бәйгесе. (КВН)	1	Тел бәйгесе.Грамматика уеннары	Иптәшең дөрес бәя бирү.	12.05	
34	“ И туган тел...” (әдәби кичә)	1	Әдәби кичә.	Әдәби кичә оештыруда катнашу.	19.05	

Календарь-тематик план